

Nationella riktlinjer för vård vid obesitas

Riktlinjerna i korthet

2022

Socialstyrelsens första nationella riktlinjer för vård vid obesitas

Socialstyrelsen har tagit fram nationella riktlinjer för vård vid obesitas (även kallat fetma). Obesitas är en komplex, kronisk sjukdom som blir allt vanligare. Den försämrar människors livskvalitet och ökar risken för andra allvarliga sjukdomar.

Riktlinjerna är Socialstyrelsens första på området. Vi ger rekommendationer om

- ett strukturerat omhändertagande – från diagnostik till uppföljning
- kompetensutveckling
- kombinerad levnadsvanebehandling
- läkemedelsbehandling
- kirurgi.

Rekommendationerna gäller undersökningar och behandlingar som kan vara särskilt viktiga att känna till för dig som beslutar om utbudet och resursfördelningen i hälso- och sjukvården. I de nationella riktlinjerna ingår också indikatorer, som du kan använda för olika typer av uppföljningar och utvärderingar.

→ Läs riktlinjerna i sin helhet på Socialstyrelsens webbplats, socialstyrelsen.se.

Rekommendationer i korthet

Ställ diagnos tidigt och samverka genom hela vårdkedjan

Det är viktigt att personer med obesitas får sin sjukdom identifierad i hälso- och sjukvården, eftersom det är en komplex sjukdom med stora hälsorisker. Hälso- och sjukvårdspersonal bör därför erbjuda vägning och mätning, på ett respektfullt sätt. Då kan patienterna få en tidig diagnos, information om sjukdomen och behandling.

Hela vårdkedjan för personer med obesitas behöver hållas ihop, från diagnostik till uppföljning. För detta krävs samverkan mellan till exempel barnhälsovården, primärvården och den specialiserade vården. Det är också viktigt att samverka kring personer som behöver särskilt stöd, till exempel på grund av funktionsnedsättningar eller psykiska sjukdomar.

Vanligt med fördomar och stigmatisering – kompetensutveckla personalen

Många med obesitas upplever ett fördomsfullt bemötande, diskriminering och stigmatisering – också i hälso- och sjukvården. Ett nedsättande bemötande försämrar både livskvaliteten och vården. Även till exempel stolar och britsar som inte klarar patientens vikt blir stigmatiserande. Regionerna och kommunerna behöver därför utbilda sin hälso- och sjukvårdspersonal och anpassa sina lokaler till personer med obesitas.

Erbjud fler patienter olika slags behandling

Det finns olika sätt att behandla obesitas, som är mer eller mindre effektiva för olika personer. Därför är det viktigt att alla regioner kan erbjuda flera typer av behandling. Det behövs både mer behandling för att ändra beteenden på lång sikt (*kombinerad levnadsvanebehandling*) och större satsningar än i dag på läkemedel och kirurgi.

Vården behöver bli mer jämlik

Det finns stora skillnader i obesitasvården i Sverige. Vissa regioner har till exempel specialiserade vårdenheter för barn eller vuxna med obesitas, medan andra saknar det. Patienterna står dessutom själva för stora kostnader, och många får inte tillgång till den behandling de skulle behöva. Många fler patienter behöver till exempel obesitaskirurgi än de som opereras i dag, och inget av de aptitreglerande obesitasläkemedlen ingår ännu i den statliga läkemedelsförmånen.

Vi följer upp och utvärderar vården

Med riktlinjerna vill Socialstyrelsen bidra till en mer jämlik obesitasvård. Vi kommer att utvärdera hur regionerna och kommunerna följer riktlinjerna. För detta har vi tagit fram indikatorer, som speglar ett urval av rekommendationerna. Som beslutsfattare kan du också använda indikatorerna för att till exempel följa upp och utveckla din verksamhet.

Välkommen med synpunkter

Har du synpunkter på de nationella riktlinjerna?

Svara på Socialstyrelsens enkät senast 31 juli 2022
– se socialstyrelsen.se.

Har du frågor om de nationella riktlinjerna?

Mejla NR-obesitas@socialstyrelsen.se.

Under 2023 publicerar vi en uppdaterad version av riktlinjerna, där vi tagit hänsyn till de synpunkter vi fått. Vi kommer också att uppdatera riktlinjerna när fler obesitasläkemedel inkluderas i högkostnadsskyddet, så att vi kan ge fler rekommendationer om läkemedelsbehandling.